

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลขั้นต้นของการใช้ยาปราบศัตรูพืชในพื้นที่ลุ่มน้ำจันทบุรี จำแนกตามการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ 3 ประเภท คือ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่ชุมชนเมือง กลุ่มตัวอย่างเป็นครัวเรือนที่พักอาศัยและประกอบกิจกรรมในพื้นที่เกษตรกรรม 250 ครัวเรือน พื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 105 ครัวเรือน และพื้นที่ชุมชนเมือง 147 ครัวเรือน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ(check list)และคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนาและการทดสอบไคกำลังสอง(Chi-Square Test)

ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรในพื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่มีการใช้สารกำจัดวัชพืชและสารฆ่าแมลงและโรคพืช โดยมีการใช้สารแต่ละชนิดในปริมาณความเข้มข้นที่แตกต่างกัน สารกำจัดวัชพืชที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้มากที่สุดคือ ไกลโฟเซต รองลงมาคือพาราควอต ส่วนสารฆ่าแมลงและโรคพืชที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้มากที่สุดคือ อะบาเมกติน รองลงมาคือ ไชเพอร์เมทรีน และก้ามฉับ(ซัลเฟอร์) เกษตรกรในพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในการเตรียมบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำและในระหว่างการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยมีการใช้สารแต่ละชนิดในปริมาณความเข้มข้นที่แตกต่างกัน สารที่ใช้ในการเตรียมบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำที่เกษตรกรใช้มากที่สุด คือ กากขารองลงมาคือ ปูนขาว สารที่ใช้ในระหว่างการเลี้ยงสัตว์น้ำที่เกษตรกรใช้มากที่สุด คือ ไอโอดีน รองลงมา คือ บี เค ซี และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้จุลินทรีย์ในระหว่างการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำด้วย ครัวเรือนที่พักอาศัยในพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่ชุมชนเมืองมีการใช้สารเคมีในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพื้นที่และประเภทของการใช้สารเคมีในครัวเรือนพบว่าการใช้ยาจุดกันยุง การใช้สเปรย์กำจัดยุงและแมลง การใช้ผลิตภัณฑ์กำจัดหนู และการใช้ผลิตภัณฑ์กำจัดยุงและแมลงแบบอื่นๆ(เช่น กาวดักแมลง ขอลัก และโลชั่น) มีความสัมพันธ์กับกลุ่มพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามพื้นที่พบว่า ผู้ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชนเมืองส่วนใหญ่มีการใช้สเปรย์กำจัดยุงและแมลง แต่ผู้ที่พักอาศัยในพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่วนใหญ่ใช้ยาจุดกันยุง

The objective of this study was to survey on pesticide using in different land use in Chanthaburi River area. The data were distinguished into three groups, according to difference land use, that were agricultural area, aquaculture area, and urban communities. The three groups of sample had derived by purposive sampling. There are 250 samples from agricultural area, 105 samples from aquaculture area and 147 samples from urban communities. The three types of questionnaires were used to collect data in different land use. After that the collected data was analyzed by descriptive statistics and Chi-Square test.

The result showed that in the agricultural area herbicide and insecticide were used in very different concentrations in each household. The most frequency of herbicide which farmers used was glyphosate and paraquat while abamectin cypermethrin and sufer were insecticide and fungicide which frequency use, respectively. In the aquaculture area, the result showed that the farmers usually applied chemical products in pond preparation process and the quantity of use was variety depend on type of chemicals. During pond preparation the most frequency which farmers used was waste tea and hydrated lime. Meanwhile, in the culture period iodine and BKC were the most chemical used. In addition the majority of farmers applied microbial products between the culture period. All type of land use was applied pesticide household products. From Chi-Square test, the result expressed that the type of land use area was related with frequency use of some household pesticide e.g. mosquito coils and sticks, insecticide spray and rodenticide ($p < 0.05$). Regarding to the result, it can imply that land use had effect to types of household pesticide which applied in this study area. In the detail, insecticide spray was the most type of household pesticide which applied in agricultural and urban area. Meanwhile in aquaculture area mosquito coils and sticks were applied more than mosquito spray.